

Κικέρων

Η φιλία δεν είναι ποτέ νωθρή

Η φιλία δεν είναι τίποτε άλλο παρά μια σύμπνοια σε πράγματα ανθρώπινα και θεϊκά. Είναι σύμπνοια που την τρέφει η στοργή και η καλή προαίρεση. Αναρωτιέμαι αν οι θεοί πρόσφεραν τίποτε καλύτερο στον άνθρωπο, εκτός βέβαια από τη σοφία. Σίγουρα άλλοι άνθρωποι προτιμούν το χρήμα, άλλοι προτιμούν την υγεία, την εξουσία, τις τιμές. Πολλοί προτιμούν μόνο την ηδονή, αλλά αυτή η τελευταία επιλογή ταιριάζει περισσότερο στην τάξη των χυδαίων ανθρώπων. Όσο για τις προηγούμενες επιλογές είναι αβέβαιες και πρόσκαιρες, εξαρτώνται κυρίως από τα καπρίτσια της τύχης και λιγότερο από τη βούληση του ανθρώπου. Όσο για κείνους που εντάσσουν τη φιλία στην αρετή, το υπέρτατο αγαθό, ασφαλώς έχουν δίκιο· ακριβώς απ' αυτήν την αρετή γεννιέται και αναπτύσσεται η φιλία. Χωρίς αρετή, καμία φιλία δεν είναι δυνατόν να στεριώσει!

Ας δώσουμε λοιπόν στη λέξη αρετή την έννοια που προσλαμβάνει από την καθημερινότητα, στην απλή γλώσσα των ανθρώπων. Ας μην αφήσουμε να απομακρυνθεί από την κυριολεκτική της σημασία με λεκτικούς ακροβατισμούς, όπως κάνουν οι δοκησίσοφοι. Ας θεωρήσουμε ότι οι άριστοι άνδρες, που τη λογάριασαν έτσι, ήταν άνθρωποι σαν τον Παύλο Αιμίλιο, τον Κάτωνα, τον Γάλλο, σαν τους Σκιπίωνες και τον Φίλωνα. Η ζωή τους αποτελεί παράδειγμα και σήμερα ακόμη. Ας έχουμε λοιπόν κατά νου αυτούς και ας αφήσουμε τους άλλους.

Η φιλία ανάμεσα σε άριστους ανθρώπους έχει τέτοια και τόσο μεγάλα πλεονεκτήματα που δεν θα μπορούσα να τα περιγράψω παρά μονάχα επιφανειακά. Και πρώτα απ' όλα πώς μπορεί να είναι η ζωή «άξια να τη ζει κανείς» όπως λέει ο Έννιος, χωρίς την ηρεμία και την αφοσίωση που μπορείς να βρεις στο πρόσωπο ενός φίλου;

Υπάρχει πιο γλυκιά εμπειρία από την παρουσία ενός ανθρώπου στον οποίο μπορείς να τα εκμυστηρευτείς όλα, σαν να μιλάς στον εαυτό σου; Τι να την κάνεις την ευτυχία, όταν δεν έχεις κανέναν να τη μοιραστείς; Και πώς θα μπορούσε κανείς ν' αντέξει την κακοτυχία χωρίς το στήριγμα που οι περισσότεροι από μας αναζητούν; Όλες οι επιθυμίες του ανθρώπου έχουν ένα συγκεκριμένο στόχο: θέλει να αποκτήσει πλούτη για να περνάει καλύτερα, επιζητεί την ισχύ για να κερδίσει το σεβασμό του κόσμου, επιδιώκει τις τιμές για να τον επαινούν, τις ηδονές για να γεύεται την απόλαυση· θέλει να έχει υγεία για να μην υποφέρει και για να αντλεί δυνάμεις από το σφρίγος του σώματος. Η φιλία, αυτή καθαυτή έχει πολλά θετικά στοιχεία. Όποιος τη χρειάζεται, είναι εκεί πάντα παρούσα, δεν αποκλείει κανέναν, δεν είναι ποτέ νωθρή. Όπως λένε, δεν χρειαζόμαστε τόσο τη φωτιά και το νερό, όσο χρειαζόμαστε τη φιλία. Δεν μιλώ φυσικά για μια συνηθισμένη, κοινή, συγκαταβατική φιλία, ανεξάρτητα από τα πλεονεκτήματα που τη συνοδεύουν. Μιλώ για την πραγματική, την ολοκληρωμένη φιλία που ένας πολύ μικρός αριθμός ανθρώπων κατάφερε να κατακτήσει. Κάνει την ευτυχία ακόμη μεγαλύτερη και τη δυστυχία λιγότερο οδυνηρή γιατί μοιράζει το βάρος της.

Απόσπασμα από το «Κικέρων, Περί Φιλίας», μτφρ. Μαρία Κεκροπούλου, εκδ. Ενάλιος, 1997, σελ. 30-32

[Πηγή: Lifo, 07.12.2020](#)

